

Paneurópska vysoká škola v Bratislave	
Dátum:	15 -11- 2019
Ev.č.:	JTP-236/2019
Prílohy:	Vybavuje: prof. Erdosová

POSUDOK

Habilitačná práca

Erdosová, Andrea: Aktuálne otázky o človeku a jeho právach - Habilitačná práca. Paneurópska vysoká škola. Fakulta práva, 2019, 168 strán

Predkladaná habilitačná práca ako taká je prierezom do viacerých verejnoprávnych a súkromnoprávných oblastí práva, s ťažiskom zamerania na oblasť medzinárodnej a európskej ochrany ľudských práv. Predstavuje hlbší pohľad na problematiku medicínskeho práva z hľadiska postavenia človeka, jeho osobnostných práv, ochrany jeho hodnotového rámca. Habilitačná práca okrem toho poskytuje relevantné komparatívne úvahy, ktoré sú inšpiráciou viacerých východísk *de lege ferenda*.

Habilitačná práca v deviatich kapitolách rozoberá aktuálne témy postavenia človeka a ochrany jeho práv v ústrety novým biotechnológiám a modernej medicíne. Nastoľuje tak odborne aj celospoločenský pálčivé otázky, akými sú napríklad náhradné materstvo, povinnosť informovaného súhlasu, povinné očkovanie detí a iné, ktoré analyzuje prostredníctvom hľadania eticky prijateľných hraníc. Otvára tak priestor pre využitie metód bioetiky, ktorá sa postupne ako dynamické vedecké odvetvie, dostáva do popredia multidisciplinárneho záujmu.

Všetky otázky, ktorým sa jednotlivé kapitoly venujú, sú výsostne aktuálne, pričom rád by som sa dotkol len niektorých z nich.

Druhá kapitola je venovaná umelému prerušeniu tehotenstva a právnemu statusu embrya. Poukazuje na známu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, pričom rozoberá rozhodnutia *Vo* proti Francúzsku a *Evans* proti Spojenému kráľovstvu, v ktorých sa potvrdzuje, že pri nedostatku európskeho konsenzu o vedeckej a právnej definícii začiatku života, kedy právo na život začína, patrí do rámca voľnej úvahy, ktorý Súd vo všeobecnosti priznáva štátom Dohovoru v tejto oblasti. Poukazuje tiež na známy prípad *Tysiack* proti Poľsku, v ktorom Súd zistil porušenie článkov 3, 8 a 14 Dohovoru, keď štát nevyhovel

sťažovateľke o ukončenie jej tretieho tehotenstva, a tak priamo spôsobil jej vážnu ujmu na zdraví tým, že po pôrode takmer úplne oslepla.

Tretia kapitola sa venuje asistovanej reprodukcii, umelému oplodneniu a právnemu statusu embrya. Poukazuje na rozsudky ESĽP vo veci Natalie Evans proti Spojenému kráľovstvu ako aj Dickson proti Spojenému kráľovstvu. Za povšimnutie tiež stojí prípad S. H. a ostatní proti Rakúsku, v ktorom Súd riešil otázku umelého oplodnenia a súvisiacich medicínsko-etických problémov spojených predovšetkým s postupom asistovanej reprodukcie „in vitro“. Rakúsky zákon o umelej reprodukcii totiž zakazuje použitie spermií od darcu na in vitro oplodnenie a všeobecné darovanie vajíčok tiež považuje za neprípustné. Rakúske právo navyše nezakazovalo vyhľadanie liečby neplodnosti v zahraničí, pri ktorej sa používali metódy nedovolené v Rakúsku. Veľká komora dospela k záveru, že Rakúsko v relevantnom čase neprekročilo jemu daný priestor na voľnú úvahu, pokiaľ išlo o zákaz darovania vajíčok na účely umelej reprodukcie ani pokiaľ išlo o zákaz darovania spermií na in vitro oplodnenie, a teda nedošlo k porušeniu čl. 8 Dohovoru.

Štvrtá kapitola sa venuje náhradnému materstvu, právnym a etickým rozmerom s tým spojných. Venuje sa uzavretiam surogačným zmlúv, ich nástrahám ako aj rozoberá rôzne možné variácie faktického a právneho stavu, ktoré môžu nastať. Zamýšľa sa aj nad úvahami de lege ferenda, pričom sa odvoláva aj na štrasburskú judikatúru, najmä na pomerne nedávny rozsudok veľkej komory vo veci Paradiso a Campanelli proti Taliansku z 24. januára 2017. Rieši tiež otázku, či je štát povinný uznať právne účinky rodičovských práv k dieťaťu, ktoré vznikli v zahraničí prostredníctvom surogácie, pričom ide o rodičov, ktorí nemajú k dieťaťu genetickú väzbu.

Zaujímavou je rovnako piata kapitola, ktorá sa venuje povinnej vakcinácii detí, na vec hľadí ako z národnej právnej úpravy v Českej republike a na Slovensku, pohľad ústavných súdov ale aj pohľad štrasburského súdu, pričom sa odvoláva na rozhodnutie vo veci Solomakhin proti Ukrajine, ale aj rozhodnutie Boffa a ostatní proti San Marinu z pohľadu porušenia článkov 5, 8 a 9 Dohovoru.

Nepochybne zaujímavou je aj šiesta kapitola, venujúca sa využitiu embryonálnych kmeňových buniek vo svetle ordre public a morálnosti prihlásených patentov.

Habilitačnú prácu s názvom "Aktuálne otázky o človeku a jeho právach v bioetike" habilitantky JUDr. Andrey Erdosovej, Ph.D. odporúčam ako veľmi aktuálnu a inšpirujúcu do ďalšieho habilitačného konania.

JUDr. Andrea Erdósová, PhD. pôsobí od r. 2008 na Ústave medzinárodného a európskeho práva Fakulty práva Paneurópskej vysokej školy, najskôr v pozícii lektorskej, neskôr ako interná doktorandka a odborná asistentka. Vo svojej akademickej práci sa zameriava na oblasť ochrany základných práv a slobôd. Pedagogicky túto ľudskoprávnu agendu rozšírila o platformu klinického vzdelávania, tréningu aplikácie práva v oblasti ochrany základných práv, a to tak prostredníctvom Kliniky ľudských práv, ako aj Medicínskeho práva. V rámci skúmania individuálnych práv jednotlivca a špecificky jeho postavenia z hľadiska ochrany dôstojnosti, svoje vedecké skúmanie zacielenila na sféru bioetiky, aktuálnych problémov medicínskeho práva, v ktorých sa spája filozofický, morálny, ale aj ľudskoprávny rozmer. Úzko spolupracuje s Komorou pre medicínske právo, kde vytvára platformu spoluorganizácie univerzítých odborných diskusií. V rámci širokej problematiky bioetiky vydala jednu z mála publikácií na odbornom knižnom trhu, ktorá sa venuje tejto téme z pohľadu základných práv a mechanizmov ich ochrany v systéme štrasburskej rozhodovacej činnosti, s názvom „Aktuálne otázky o človeku a jeho právach v bioetike.“ Popri tom publikuje na viaceré témy tohto vedeckého zamerania, zúčastňuje sa aktívne na domácich aj medzinárodných konferenciách a je úspešnou riešiteľkou viacerých vedecko-výskumných projektov. V projekte s názvom „Sloboda prejavu v kontexte moderných technológií“, ktorý aj koncepcne pripravila, uskutočňuje z pozície manažéra projektu viaceré aktivity, ktoré sú prínosné pre podporu slobody prejavu a zabránenie šírenia lživých, nenávisťných či pravdu zamlčujúcich, prejavov.

JUDr. Andrea Erdósová, PhD. vykonáva pedagogickú činnosť pre študentov dennej ako aj externej formy, je členkou štátnicových komisií, komisií na obhajobu diplomových, ako aj bakalárskych prác, konzultantkou uchádzačov o rigorózne konanie. Vypracováva oponentské posudky na dizertačné práce. Prínosom jej pedagogického pôsobenia je nielen kvalitná obsahová príprava jednotlivých disciplín, systematické a kvalitné vedenie seminárov, ale aj skutočnosť, že sa usiluje zavádzať do vyučovania na seminároch aktívne metódy vyučovania, ktoré výrazne podporujú záujem študentov o dané disciplíny. V rámci kreditového štúdia ponúkané kurzy, ku ktorým patrí predovšetkým klinické vzdelávanie v rámci Kliniky ľudských práv a Medicínskeho práva, patria ku kurzom, o ktoré je

opakovane vysoký záujem študentov. Uchádzačka o habilitačné konanie je zároveň proponentkou tzv. Sokratovej metódy vzdelávania, t.j. vedenia dialógu so študentmi postupmi, ktoré podporujú poznávanie a záujem o hľadanie odpovede na nastolené otázky. Okrem toho v rámci Fakulty práva efektívne presadzuje koncepciu *Street law*, v rámci ktorej uskutočňujú študenti pod jej vedením prednášky pre laikov v práve, pravidelne na gymnáziách a stredných školách v rámci celej Slovenskej republiky, v Českej republike, ako aj v ústave na výkon trestu.

V Bratislave, dňa 19. novembra 2019

JUDr. Ján Šikuta, Ph.D.

